

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЗИЦІЇ "КЛАСНИЙ КЕРІВНИК" В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Стуліка О. Б.

кандидат психологічних наук, доцент

Маріупольський державний університет, м. Маріуполь

На сучасному етапі розвитку та трансформації української системи освіти Нова Українська Школа розглядається як простір освітніх можливостей, де одну з головних ролей відіграє творчий, енергійний, впевнений в своїх знаннях та вміннях, академічно свободний, самодостатній педагог. Концепцією НУШ передбачена і нова роль учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини [1]. Особливо значущу роль вчитель в позиції «класний керівник» відіграє у початковій школі, бо на цьому етапі він не тільки (і не стільки) несе знання, скільки формує образ майбутньої успішної людини.

Класний керівник – це ключова фігура в організації цілісного педагогічного процесу в конкретному класі. Він є його керівником та координує дії усіх об'єкт-суб'єктів, що беруть в ньому участь. Основні функції діяльності класного керівника – координуюча, розвиваюча та виховна – реалізуються через такі види роботи, як педагогічний моніторинг, проєктивна, організаторська та гностична діяльності. Відтворення цих видів діяльності розглядається через призму ділових, професійних, можливо, особистісних відносин з учнями, вчителями – предметниками, психологом, соціальним педагогом, батьками учнів.

Класний керівник як член соціуму має бути підготовленим до виконання визначеної соціальної ролі, яка здійснюється в межах суспільних відносин та функціонування конк-

ретної соціальної системи, конкретного соціуму. Як фахівець класний керівник має володіти високорозвинутою соціальною компетентністю. Різнобічна навчально-виховна діяльність класного керівника як визначного суб'єкта виховного процесу спрямована на становлення молодого людини як особистості, громадянина й фахівця, на зміцнення інтелектуального та духовного потенціалу нації. Зазначене потребує підготовки нової генерації педагогічних кадрів, перегляду й оновлення шляхів розвитку соціальної компетентності класних керівників з урахуванням соціального замовлення, що відображено у концепції Нової української школи [1].

Вища школа повинна мати на меті підготовку працівника нестандартного творчого мислення, здатного до педагогічної рефлексії, а не просто високоосвіченого спеціаліста. Педагогічна рефлексія — це співвідношення власного образу особистості з вимогами обраної професії, разом із наявними уявленнями про неї. Особистісні якості, властивості мислення, умови, необхідної для самореалізації та професійної майстерності є основою для фахової підготовки педагога у розвитку професійної рефлексії. Рефлексія допомагає подолати протиріччя між складними педагогічними завданнями сучасності, які потребують глибокого теоретичного усвідомлення, і тими прикладними завданнями для їх розв'язання, які використовуються в освітній практиці. Саме тому, дослідження особливостей трансформації позиції «класний керівник» в структурі професійної діяльності є актуальним і перспективним у контексті вирішення завдань перебудови національної системи освіти.

Бути класним керівником - це дуже своєрідна річ, якої ніколи не навчають вчителя. Тож, способом реалізації цієї позиції на практиці є або спостереження за діями інших, або інтуїтивна форма взаємодії вчителя з класом. На нашу думку, ні один з них не є стовідсотково продуктивним та не обумовлює якісне виконання функцій класного керівника.

Умовами успішної діяльності класного керівника є якісно новий рівень професійної готовності, до якого входять коадаптивна майстерність, дослідницька компетентність, медіа-освіта, професійна мобільність, конкурентоспроможність, комунікабельність; мотивація діяльності, що спрямована на результат, а не на процес; можливість прояву самостійності та творчості; необхідність конструювання та реалізації системи роботи класного керівника; оцінка його діяльності за результатом. Світоглядний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний критерії дають можливість всебічно дослідити соціальну компетентність класного керівника, а репродуктивний, конструктивний та творчий рівні розвитку допомагають встановити ступінь сформованості кожного з показників соціальної компетентності.

Тож, Нова Українська Школа потребує нового вчителя, вчителя – новатора. Такі ж зміни мають відбутися і у структурі позиції «класний керівник» в умовах реформування системи освіти, тому що українські школи потребують найкращих представників педагогічної професії.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: poradnyk dlya vchytelya / Під заг. ред. Бібік Н. М. [Електроний ресурс]— К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с. Режим доступу: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>
-

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г.С.КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
ЛАБОРАТОРІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
за підтримки
ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«ТОВАРИСТВО НЕЗАЛЕЖНИХ ЕКСПЕРТІВ»
ШВЕЙЦАРСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПРОЕКТУ
«ПІДТРИМКА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ» DESPRO**

XIV Міжнародна науково-практична конференція

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ:
Життєве середовище особистості у
психологічному вимірі**

МАТЕРІАЛИ

**18-19 травня
2018 року,
Київ,
Україна**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г.С.КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
ЛАБОРАТОРІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ТОВАРИСТВО НЕЗАЛЕЖНИХ ЕКСПЕРТІВ»
ШВЕЙЦАРСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЕКТ
«ПІДТРИМКА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ» DESPRO

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ:
ЖИТТЄВЕ СЕРЕДОВИЩЕ ОСОБИСТОСТІ У ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ**

Матеріали
XIV Міжнародної науково-практичної конференції
18-19 травня 2018 року, Київ

Київ - 2018

УДК 159.9:316.4:316.6

ББК 65.272 : 88.5

П

*Друкується за ухвалою Вченої ради Інституту психології імені Г.С. Костюка
НАПН України (протокол № 5 від 19.04.2018 року)*

Сучасні проблеми екологічної психології: життєве середовище особистості у психологічному вимірі: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції (18 – 19 травня 2018 року, Київ) / за ред. Ю.М. Швалба. – Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. – 134 с.

Рецензенти:

Н. Б. Чепелева – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України

А. Б. Коваленко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Редакційна колегія:

Швалб Ю. М., доктор психологічних наук, професор

Львовчкіна А. М., доктор психологічних наук,

Вернік О.Л., кандидат психологічних наук, с.н.с.,

Вовчик-Блакитна О.О., кандидат психологічних наук, с.н.с.,

Кирпенко Т.М., кандидат психологічних наук,

Рудоміно-Дусятська О.В., кандидат психологічних наук, доцент

У матеріалах міжнародної конференції викладено результати досліджень щодо найбільш актуальних міждисциплінарних проблем теорії і практики екологічної психології, зокрема щодо особливостей і чинників становлення і функціонування життєвого середовища особистості у різних його аспектах і розрізах. Представлені наукові розробки дослідників будуть корисні як фахівцям консультативних практик, фахівцям соціальної роботи, представникам недержавних громадських організацій, педагогам, так і науковцям – психологам, юристам, соціологам, усім, хто цікавиться проблемами сучасної екологічної психології, її розвивальним потенціалом тощо.

Матеріали опубліковано в авторській редакції.

ЗМІСТ

<i>Баєва К. О.</i> Экологическая позиция – активатор экологической субъектности и поведения	6-8
<i>Бутенко Н. В.</i> Створення інклюзивного простору для людей з інвалідністю	9-12
<i>Бохонкова Ю. О.</i> Психологічні особливості особистості керівника як складові його життєвого простору	13-16
<i>Варга В. С.</i> Основні аспекти в роботі з психомоторного тренінгу при розладах аутичного спектру	16-19
<i>Вернік О. Л.</i> Середовище, простір і сфера життєдіяльності особистості: проблема екологізації	20-22
<i>Вовчик-Блакитна О. О.</i> Емоційне благополуччя людини в мегаполісі	23-26
<i>Волеваха І. Б.</i> Вплив чинників внутрішнього освітнього середовища та віку на психологічну безпеку науково- педагогічних працівників	27-31
<i>Волинець Н. В.</i> Особистісні особливості психологічного благополуччя працюючої особистості	32-37
<i>Гірняк Г. С., Домбровський І. В.</i> Психоекологічний потенціал модульно-розвивального підручника	38-42
<i>Дідковський С. В.</i> Работа с ограничивающими убеждениями в СМД-подходе	43-48

<i>Дружинін Т.А.</i> Діалог у структурі особистісного простору життєдіяльності	49-52
<i>Євпак Ю.І., Шамне А.В.</i> Індикатори психологічного здоров'я особистості	52-55
<i>Кирпенко Т.М.</i> Внутрішні детермінанти суб'єктивного благополуччя особистості	56-59
<i>Кобильченко В.В.</i> Погляд на функціонування особистості дитини з порушеним зором у дихотомії «благополуччя/неблагополуччя»	60-64
<i>Львовочкіна А.М.</i> Соціальна активність у системі «людина – довкілля» як умова ресоціалізації	64-68
<i>Люта Л.П.</i> Інтереси як умова побудови життєвого простору особистості	69-72
<i>Марценюк М.О.</i> Оптимізація ставлення до здоров'я засобами самопізнання	72-77
<i>Мурдаханян М.Г.</i> Соціальне кіно як форма відображення проблемності соціального середовища	78-80
<i>Омельченко І.М.</i> Межі Я і контакт дошкільника: мотиваційно-інтенційна функція комунікативної діяльності в умовах типового та затриманого розвитку	81-85
<i>Павленко О.В.</i> Проектування та конструювання життєвої перспективи особистості	86-88
<i>Пінчук О.В.</i> Психологічні аспекти профілактики травматизму молоді на залізничному транспорті.....	89-95
<i>Подорожний В.Г.</i> Психологічний аналіз проблеми особистісного відчуження людей літнього віку.....	96-99

<i>Рудоміно-Дусятська О.В.</i> Екологічні аспекти дослідження особистісної ідентичності	100-105
<i>Семигіна Т.В.</i> Зелена соціальна робота: чи потрібна вона Україні? ...	105-109
<i>Синишина В.М.</i> Психологічна допомога при впливі екстремальних чинників на життєдіяльність особистості	109-113
<i>Стуліка О.Б.</i> Психологічні особливості трансформації позиції "класний керівник" в умовах впровадження концепції нової української школи	114-116
<i>Черезова І.О.</i> Життєва криза особистості: причини виникнення	117-121
<i>Чорнописка О.П.</i> Трансформації життєвих стратегій українських жінок – трудова мігрантка	122-126
<i>Швалб Ю.М.</i> Еволюційна метафора в психологічній структурі способу життя	126-129
<i>Горбань Г.О.</i> Психологічна компетентність педагога як основа екологічності освітнього простору нової української школи	130-133